

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ŘÍMSKÉ ČÍSLICE

Mgr. Jitka Koubová

Název školy	Základní škola a Mateřská škola Tatenice
Číslo projektu	CZ. 1.07
Název šablony klíčové aktivity	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Vzdělávací oblast	Matematika a její aplikace
Vzdělávací období	2.
Předmět	Matematika
Téma hodiny	Římské číslice
Označení	VY_32_INOVACE_20_Římské číslice

Historie vzniku římských číslic

I, II, III

Římská čísla vznikla přirozenou cestou. Římané počítali na prstech. Čísla jako 1, 2 a 3 a jím odpovídající znaky I, II a III graficky vyjadřují jednotlivé prsty.

V a X

Také tato dvě římská čísla mají svůj původ v lidské ruce.

Římská číslice V (5) je vyjádřením dlaně s pěti prsty - V tvoří tvar mezi palcem a malíčkem. Římská číslice X (10) jsou dvě dlaně u sebe (10 prstů).

L a C

Latinsky sto je *centum*. Odtud C. Padesát je polovina ze stovky. L tedy vzniklo „rozpůlením“ znaku pro 100 (C).

D a M

Tisíc je latinsky *mille* (odtud M pro 1000). Znak D pro 500 vznikl opět grafickým „půlením“ znaku M, tentokrát svisle. Vznikl tak znak podobný písmenu D.

Kde se s římskými číslicemi můžeme dnes setkat?

Kalendář a ciferník

Číslijí se jimi **knihy, filmy, sportovní události, historické události, století, měsíce** v roce, **pořadové číslo, čtvrtletí** atd.

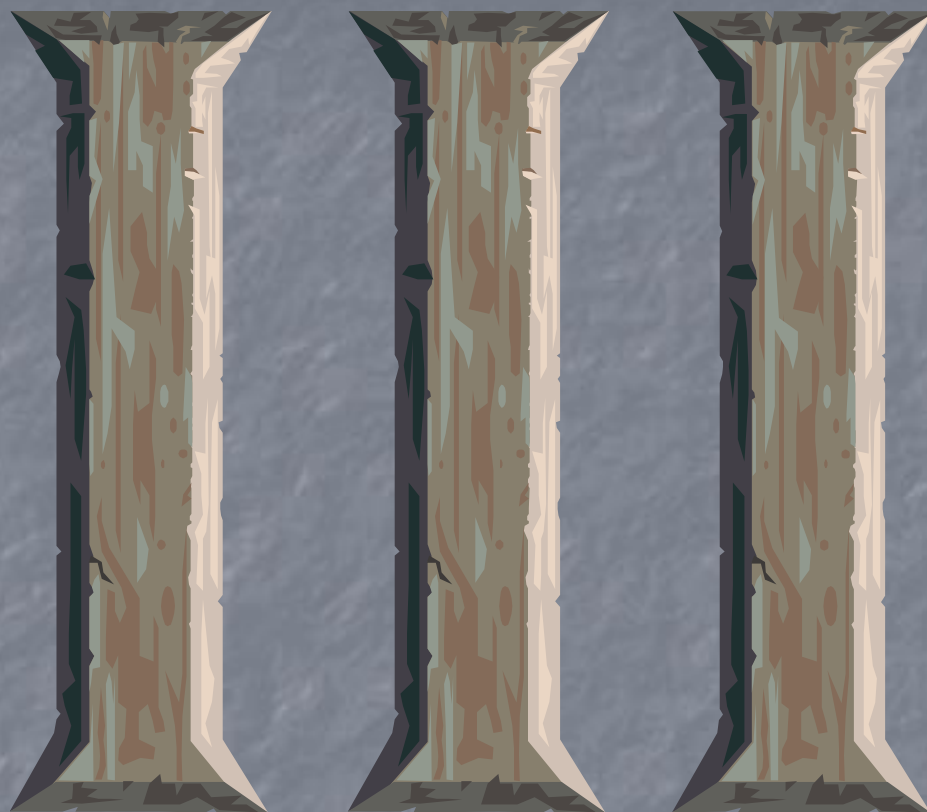
Obecně použití římských číslic znamená, že se jedná o cosi, co má své pokračování nebo historii

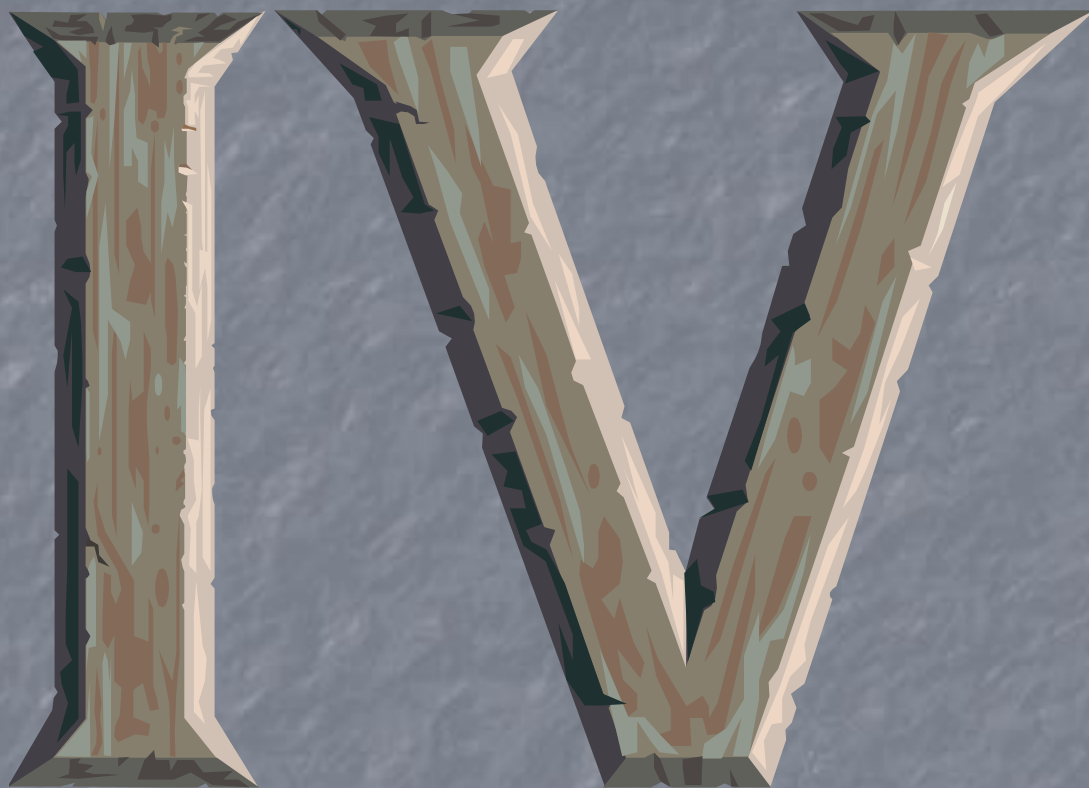
jedna

dva

tři

čtyři

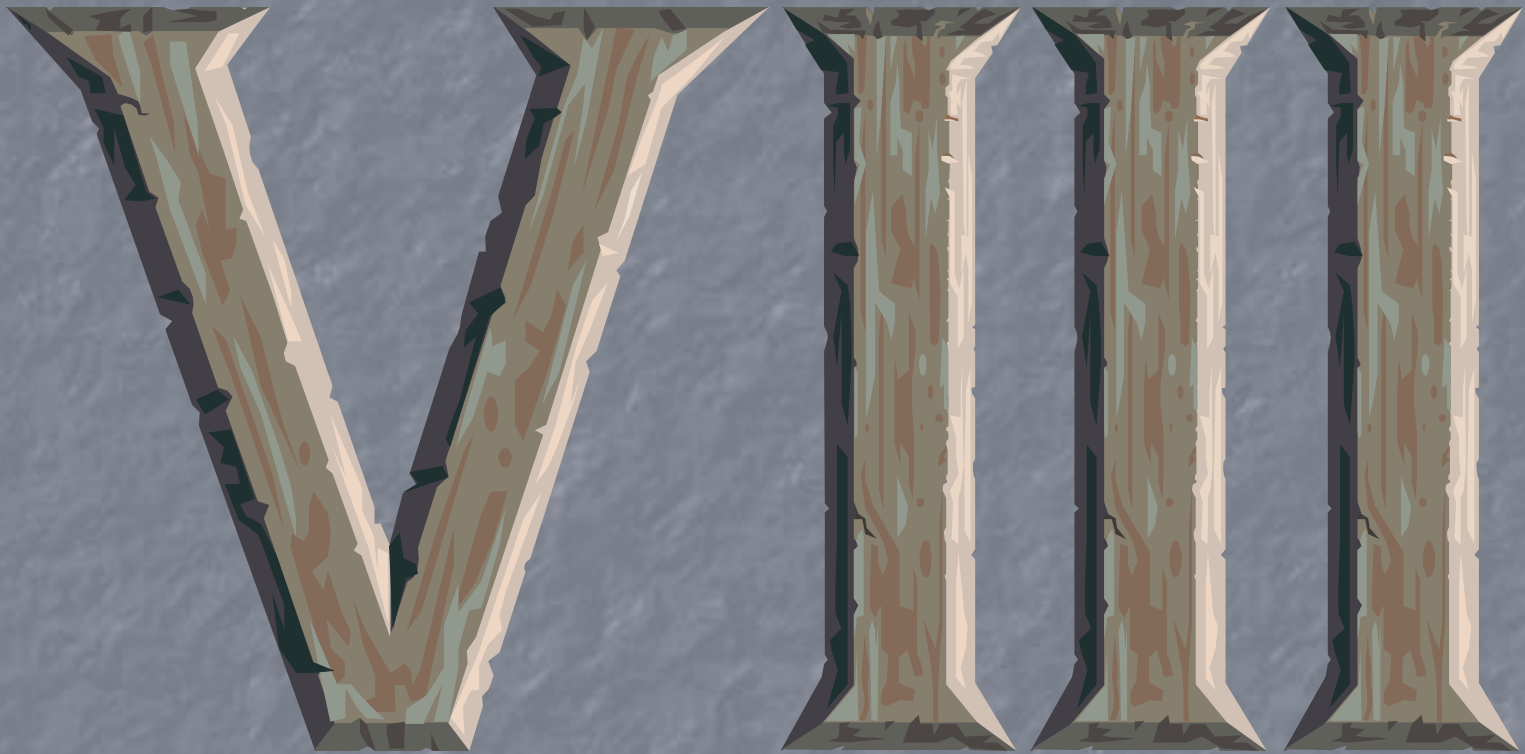
pět

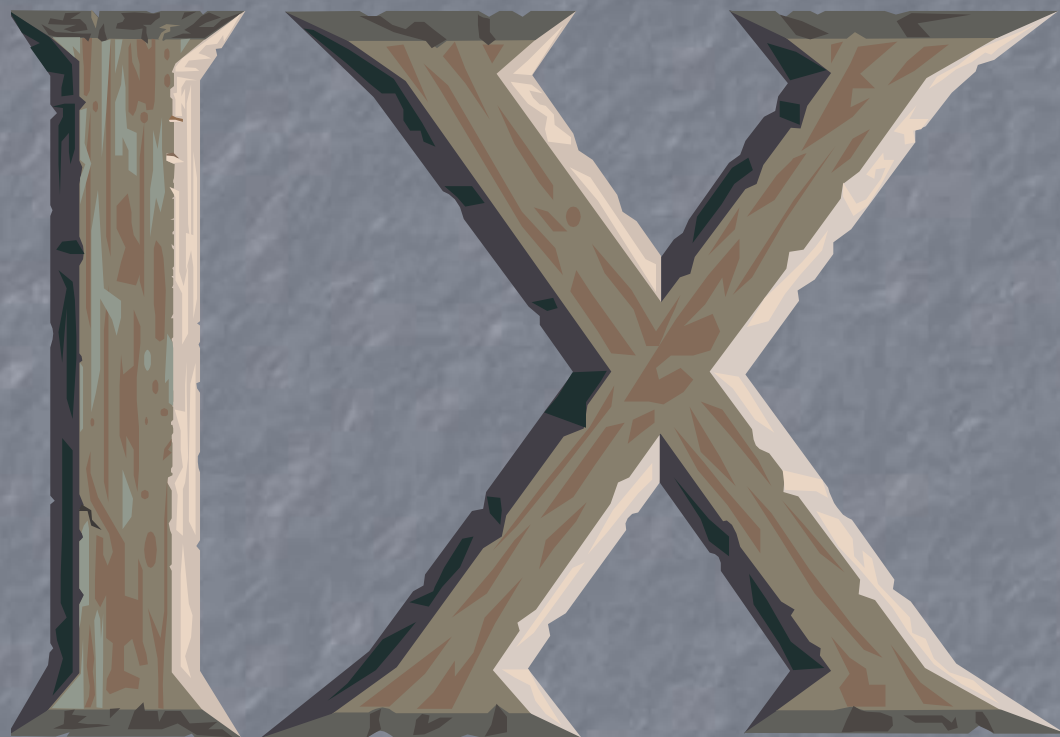
šest

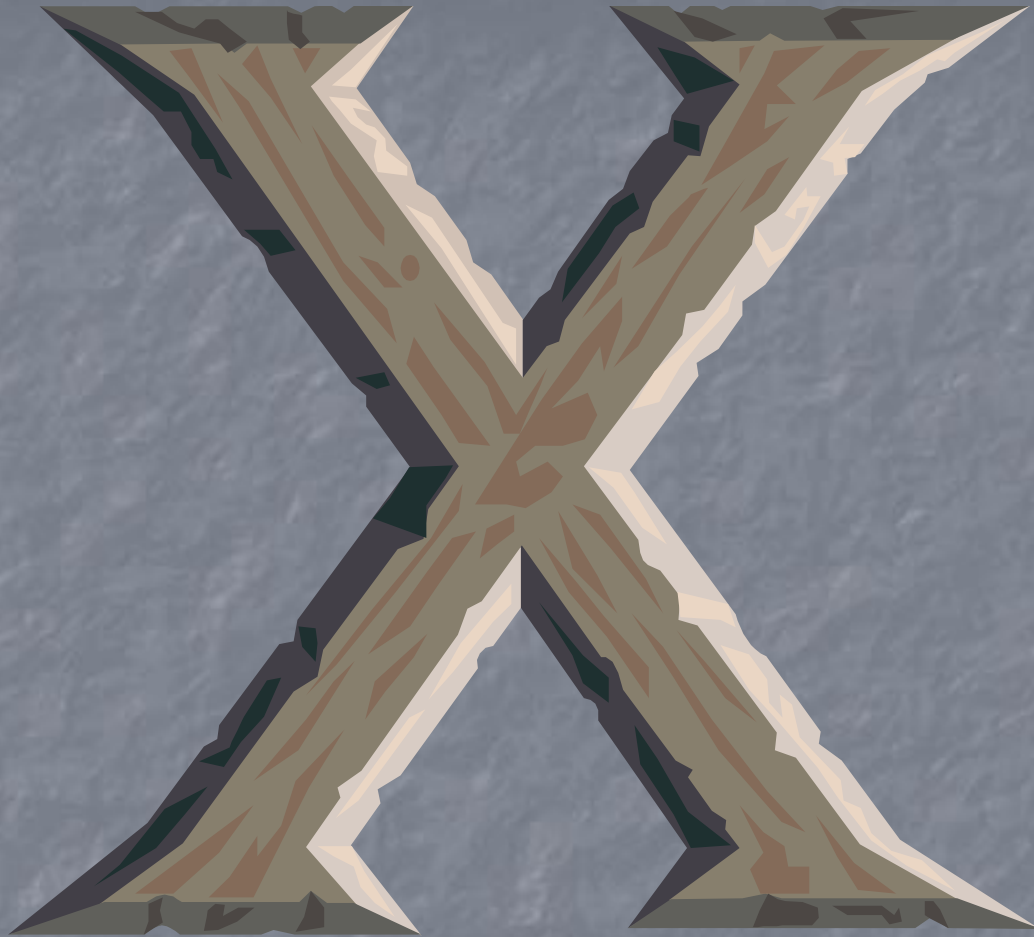
sedm

osm

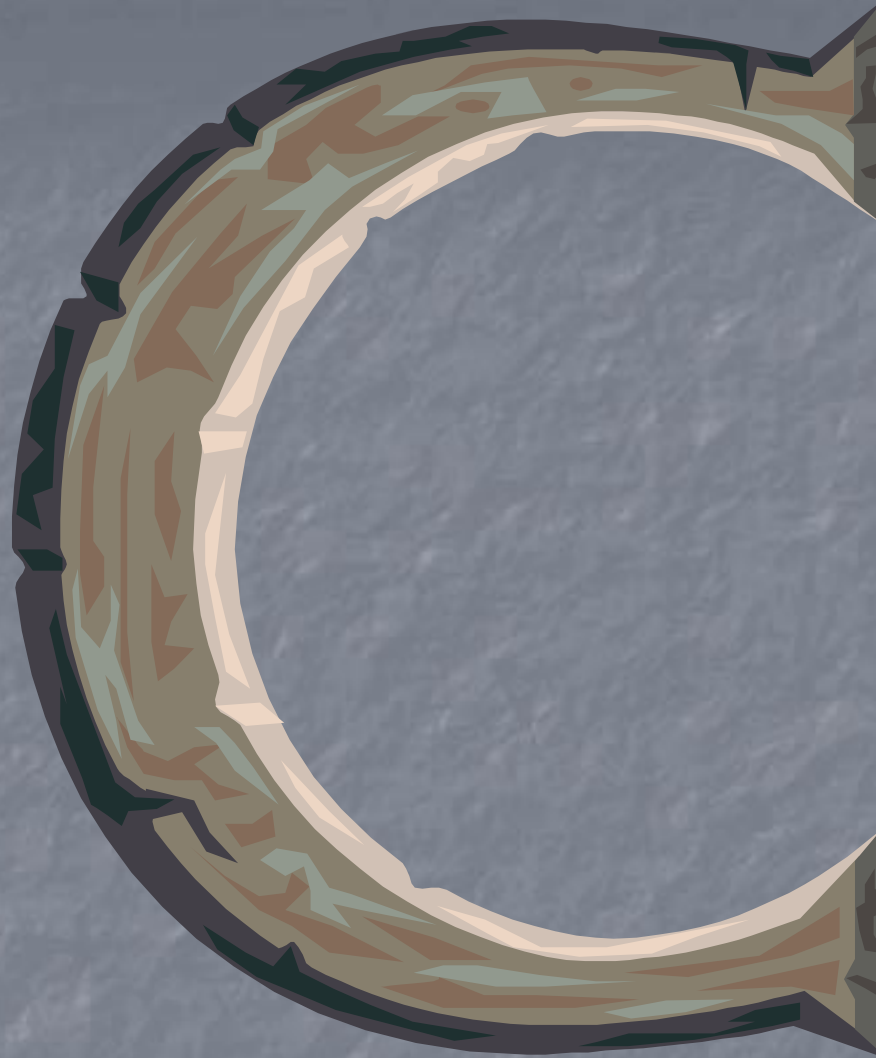
devět

deset

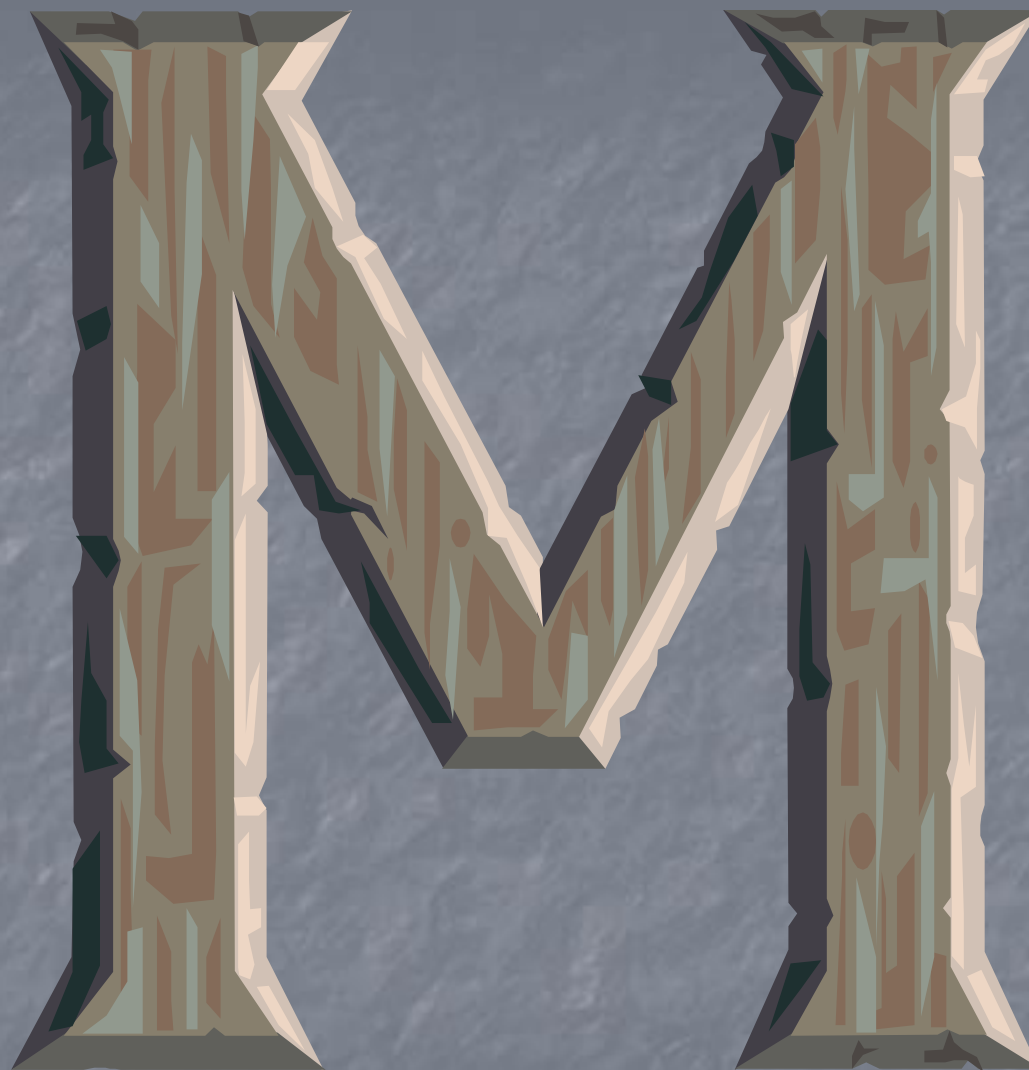
padesát

sto

pět set

tisíc

Jaká jsou tyto čísla ?

- XII
- XVII
- CM
- MDCL
- XL
- DC

Krátký testík

Klikni na odpověď o které si myslíš,
že je správná!

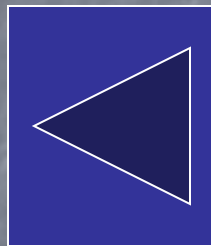
1. LXIII

A. 53

B. 63

C. 113

Ne ne! Zkus to znovu!

Výborně!

$$\text{LXIII} = 50 + 10 + 3 = 63$$

$$\text{L}=50; \text{X}=10; \text{III}=3$$

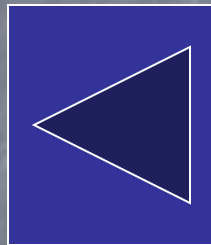
2.DCXXIV

A. 624

B. 1624

C. 5524

Ne ne! Zkus to znovu!

Super!

$$DCXXIV = 500 + 100 + 20 + 4 =$$

624

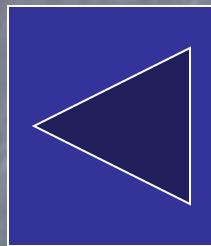
3.XXI

A. 121

B. 21

C. 38

Ne ne! Zkus to znovu!

Máš to správně!

$$XXI = 10 + 10 + 1 =$$

21

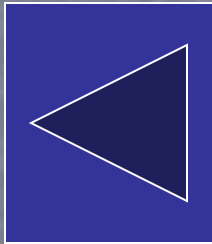
4. CCL

A. 150

B. 250

C. 550

Ne ne! Zkus to znovu!

Dobře!

$$\text{CCL} = 100 + 100 + 50 = 250$$

Vypočítej a napiš římskou číslicí:

- $X + I =$
- $L + VIII =$
- $VI + VII =$
- $D + M + X + VII =$
- $IV - II =$
- $M - I =$
- $III + III =$

Odkazy a materiály k tomuto tématu

- <http://www.sbac.edu/~tpl/games/Roman%20Numerals%20Chart.pdf> – tabulka k vytištění
- <http://www.converter.cz/prevody/rimska-cisla.htm> - pravidla pro tvoření + converter pro převod – české stránky
- <http://jirpa.cz/kviz/kvizy-matematika.htm> - testy na římské číslice
- <http://testy.nanic.cz/testy/matematika/rimske-cislice/> - test římských číslic
- <http://www.quia.com/mc/66123.html> - pexeso s římskými číslicemi
- <http://matematika.hrou.cz/prevod-na-rimske-cislice.php> - převod arabských číslic na římské
- <http://matematika.hrou.cz/prevod-na-arabske-cislice.php> - převod římských číslic na arabské číslice
- <http://pepinator.tym.cz/online/math/rimske-cislice-100.php> - testík na počítání s římskými číslicemi
- <http://skolicka6.sweb.cz/RIMSKE%20CISLICE/RIMSKECISLICE1A.htm>
- spoj obrázky – internetová školička
- <http://www.orieskydetom.szm.com/test15.htm> - test (Sk)